Region Hallands planeringsprocess 2028

Omvärlds- och framtidsanalys

2025–2028

Region Halland

FÖRORD

Region Halland genomför en fördjupad Omvärlds- och framtidsanalys vart fjärde år. För att säkerställa att analysen är aktuell och relevant görs även en årlig uppdatering.

Analysen gäller för perioden 2025–2028 och bedömningen är att dess huvudsakliga trender och slutsatser fortsatt står sig väl. Samtidigt har omvärlden utvecklats, vilket motiverar vissa uppdateringar. Årets revidering syftar däremot inte till att introducera nya trender, utan till att aktualisera analysen och stärka förståelsen för de förändringar som har betydelse för Region Halland.

Analysen visar att Region Halland även framöver behöver förhålla sig till samma grundläggande utmaningar som identifierades när analysen togs fram: en åldrande befolkning, ökande vård- och kompetensbehov, krav på hållbar omställning, snabb teknikutveckling, ökad betydelse av AI och informationsdriven verksamhet samt ett mer osäkert omvärlds- och säkerhetsläge. Dessa utvecklingstrender påverkar både regionens förmåga att fullgöra sitt uppdrag och Hallands långsiktiga utveckling.

Årets revideringar fördjupar bland annat resonemangen kring informationsmiljöns betydelse för demokrati och tillit, näringslivets roll i den gröna omställningen, möjligheter kopplade till utvecklingen av europeiska transportkorridorer samt utvecklingen av ungas socioekonomiska villkor.

Analysen pekar även på en utveckling där allt mer avancerad hälso- och sjukvård bedrivs i patientens hem i stället för på sjukhus. Därutöver finns fördjupningar kring framtida kompetensförsörjning, förändrade villkor på arbetsmarknaden och behovet av fler vägar in i vård- och omsorgsyrken.

Den viktigaste slutsatsen är att många av de utmaningar som Region Halland står inför redan är aktuella och i flera fall har blivit mer påtagliga. Det är också tydligt att många av dessa utmaningar kommer att finnas kvar under lång tid.

Region Hallands Omvärlds- och framtidsanalys är därmed ett viktigt underlag för de vägval, prioriteringar och investeringar som behöver göras för att regionen även framöver ska kunna erbjuda god vård, bidra till hållbar regional utveckling och stärka Halland som den bästa livsplatsen.

Innehållsförteckning

Inledning **1**

Analys av trender med konsekvens på Halland och Region Halland **2**
Global utveckling utmanar regioners handlingsutrymme 2
Ökad medvetenhet om samhällets sårbarhet 4
Klimat- och miljöförändringar 8
Den halländska befolkningen växer 10
En god och jämlik hälsa ställer krav på jämlika livsvillkor 13
En arbetsmarknad i ständig förändring 17
Vårdens förutsättningar ur ett demografiskt perspektiv 20
Teknikutveckling 24

Referenser **28**

Syftet med Omvärlds- och framtidsanalysen

I rapporten ”Vägval framtid” (1) beskriver Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) globala trender och spänningsfält som påverkar kommuner och regioner i hela landet. Globalisering, teknikutveckling, demografi, klimatförändringar och en förflyttning i människors värderingar samspelar och påverkar förutsättningarna för offentliga aktörer med uppdrag att säkra god vård och främja regional utveckling.

Syftet med omvärlds- och framtidsanalysen är att belysa långsiktiga utvecklingstrender och hur förändringar i omvärlden påverkar Region Hallands förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag. Analysen identifierar utmaningar och möjligheter som påverkar Hallands utveckling och utgör ett underlag för strategiska vägval, prioriteringar och den fortsatta planeringen inför 2028.

Inledning

Region Halland verkar i en omvärld som präglas av snabb förändring, ökad komplexitet och växande osäkerhet. Geopolitiska spänningar, klimat- och miljöförändringar, teknikutveckling och förändrade samhällsvärderingar påverkar både förutsättningarna för välfärden och Hallands långsiktiga utveckling. Samtidigt ställer ett försämrat säkerhetsläge, ökade krav på civil beredskap och informationssäkerhet samt en sårbar informationsmiljö högre krav på samhällets robusthet.

För Region Halland innebär utvecklingen att välfärdsuppdraget ska genomföras under förändrade förutsättningar. En åldrande befolkning och ökande vårdbehov, i kombination med demografiska förändringar, innebär att färre ska vårda fler och att gemensamma resurser behöver räcka längre. Lägg där till att kraven på tillgänglighet och kvalitet är desamma som tidigare.

Samtidigt har Halland betydande styrkor att bygga vidare på. Regionen har en stark ekonomisk ställning, fortsatt befolkningstillväxt, ett attraktivt geografiskt läge och goda förutsättningar för innovation, forskning och utveckling. Ny teknik, den gröna omställningen och Hallands attraktivitet som livs-, boende- och etableringsplats skapar möjligheter för såväl välfärden som den regionala utvecklingen.

Den samlade analysen visar att flera långsiktiga trender samverkar och förstärker varandra. Utvecklingen aktualiserar frågor om hur välfärd, tillväxt, hållbarhet och robusthet kan säkerställas i en tid där förändringstakten ökar och handlingsutrymmet utmanas av både demografiska, ekonomiska och samhälleliga förändringar. Omvärlds- och framtidsanalysen utgör därmed ett underlag för de vägval och prioriteringar som behöver göras för att Halland även framåt ska vara en attraktiv region och den bästa livsplatsen.

Analys av trender med konsekvens på Halland och Region Halland

Spänningsfält i omvärlden påverkar Halland som geografiskt område och Region Halland som regional aktör. Detta avsnitt analyserar de trender som har – eller kommer få – konsekvenser för Region Halland och identifierar utmaningar baserat på trenderna.

Global utveckling utmanar regioners handlingsutrymme

> **Analysens slutsats**
>
> Den ekonomiska återhämtningen förbättrar förutsättningarna på kort sikt, men förändrar inte de långsiktiga utmaningarna. Växande vårdbehov, omfattande investeringsbehov och ett fortsatt kostnadstryck innebär att behovet av omställning, prioriteringar och strategiska vägval kvarstår.

Ekonomisk återhämtning – med fortsatt behov av omställning

Svensk ekonomi befinner sig i en återhämtningsfas efter flera år av svag tillväxt och ekonomisk osäkerhet. Hushållens konsumtion stärks, investeringarna ökar och arbetsmarknaden förbättras successivt, vilket bidrar till ett växande skatteunderlag för kommuner och regioner. Samtidigt kvarstår betydande osäkerheter i omvärlden. Geopolitiska spänningar, förändrade handelsförutsättningar, energimarknadens utveckling och en osäker internationell konjunktur kan påverka den ekonomiska utvecklingen även under kommande år. (2) (3)

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) bedömer att kommuner och regioner successivt får bättre ekonomiska förutsättningar i takt med att skatteunderlaget utvecklas positivt. Samtidigt framhåller SKR att den förbättrade konjunkturen inte förändrar välfärdens långsiktiga utmaningar. För regionerna handlar det bland annat om att hantera en fortsatt kostnadsutveckling som drivs av flera faktorer. En växande andel äldre medför ökade vårdbehov, samtidigt som medicinska framsteg, teknikutveckling och högre förväntningar på vårdens innehåll och tillgänglighet. Därtill kvarstår utmaningar inom kompetensförsörjning samt ökade krav på säkerhet och beredskap. (4) (2)

För Region Halland innebär utvecklingen att de ekonomiska förutsättningarna förbättras jämfört med de senaste åren. Samtidigt kvarstår betydande strukturella utmaningar. Växande vårdbehov, omfattande investeringsbehov, bland annat genom Vårdmiljö Halland, samt en kostnadsutveckling som påverkas av fler faktorer än den demografiska utvecklingen innebär att kostnaderna över tid riskerar att öka snabbare än intäkterna.

Sammantaget innebär utvecklingen att den långsiktiga utmaningen i mindre utsträckning handlar om ekonomisk återhämtning och i högre grad om förmågan att möta växande behov inom hållbara ekonomiska ramar. Behovet av omställning, prioriteringar och strategiska vägval kvarstår.

Osäkerhet kring finansiella förutsättningar inom regional utveckling

I omvärlden pågår olika processer som kan komma att påverka förutsättningarna för genomförandet av det regionala utvecklingsarbetet. Under sommaren 2026 presenterades

slutbetänkandet från statens utredning av den regionala utvecklingspolitikens inriktning och utformning. Utredningen innehåller förslag som skulle kunna begränsa regionernas roll inom det regionala utvecklingsarbetet. Beroende på i vilken utsträckning dessa förslag realiseras kan utredningen på sikt komma att påverka såväl ansvarsförhållanden som finansieringen av politikområdet. Samtidigt pågår förhandlingar inför EU:s nästa långtidsbudget (2028–2034). EU-kommissionen föreslår en omfattande omstrukturering med färre program, större flexibilitet och nära en fördubbling av utgifterna. Flera välkända program föreslås bli kvar, men integreras i större helheter där nationella och regionala partnerskapsplaner ska styra medelsfördelningen. Detta kan innebära ett minskat regionalt inflytande, beroende på hur den nationella processen utformas.

Välfärdsbrottslighetens utmaningar

Under de senaste åren har det uppmärksammats alltmer att offentligt finansierad verksamhet utnyttjas på medvetna och otillåtna sätt, vilket leder till en felaktig fördelning av välfärdens resurser och tjänster. Denna typ av handlingar benämns som välfärdsbrottslighet och hotar både de ekonomiska resurserna, kvaliteten på välfärden och förtroendet för välfärdssystemet. Som välfärdsaktör är det därför angeläget att Region Halland har ett effektivt och ändamålsenligt arbete för att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrottslighet i alla organisationens verksamheter. För att lyckas i ett sådant arbete krävs en kultur som främjar utveckling och ansvarstagande såväl som en struktur som håller över tid och gör det enkelt att göra rätt.

Ökad medvetenhet om samhällets sårbarhet

Analysens slutsats

Samhällets sårbarheter har blivit mer synliga och mer sammanlänkade. Säkerhetsläget, klimatförändringar, informationspåverkan och digitala beroenden innebär att robusthet inte längre enbart handlar om fysisk infrastruktur utan också om tillgång till information, kompetens, försörjning och samhällelig tillit. Utvecklingen ställer ökade krav på Region Hallands förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet under förändrade och osäkra förhållanden. Samtidigt blir förmågan att använda AI och andra digitala lösningar för att stärka säkerhet, upptäcka sårbarheter och hantera hot en allt viktigare del av samhällets motståndskraft.

Civil beredskap

Omvärldsläget påverkar hela samhället och får långtgående konsekvenser. Alla samhällsaktörer delar utmaningen att prioritera och navigera världsläget. Utvecklingen i omvärlden påverkar även den europeiska säkerhetsordningen, vilket i sin tur får konsekvenser för Sveriges säkerhet. Under de senaste decennierna har en gemensam strävan efter ökad effektivitet på global nivå också påverkat det svenska samhället. Den utveckling som skett i Sverige har medfört att säkerhetsaspekter blivit eftersatta och därmed ökat samhällets sårbarheter på flera områden.

I spåren av krig hotas Europa och Sverige av det kraftigt försämrade säkerhetsläget, vilket ställer högre krav på samhällsaktörer inom flera områden. Samtidigt ökar förekomsten av extrema väderhändelser, vilket påverkar människors hälsa och skapar utmaningar för samhällsviktig verksamhet. Den rådande situationen belyser behovet av krisberedskap, återuppbyggnad av totalförsvaret och stärkt cybersäkerhet, där kunskap, resurser och lagstiftning inte har utvecklats i samma takt som hotbilden.

Hela det svenska samhället står inför ett arbete med att öka robustheten inom såväl infrastruktur som åtgärder för att anpassa samhället till klimatförändringar och säkerhetshot. Det är nödvändiga åtgärder som behövs på alla nivåer i samhället och inom de flesta viktiga försörjningsområden som exempelvis energi, transporter, livsmedel, vattenförsörjning, vård och finansiella tjänster. Erfarenheter från pandemin, det försämrade säkerhetsläget och medlemskapet i Nato har medfört krav på ökad förmåga inom försörjningsberedskap, värdlandstöd, förmåga att leda och samverka med andra inför och vid kris och krig, hantering av många skadade.

Robusta verksamheter i vardag, kris och ytterst krig

Krisberedskap handlar om förmågan att, i den dagliga verksamheten, kunna förebygga och hantera oförutsedda händelser, som olyckor och störningar. Vid ett krisläge behöver samhället och hälso- och sjukvården kunna ställa om snabbt. En alltmer avancerad och komplex vård kräver moderna och välutrustade sjukhusbyggnader. Även lokaler utanför sjukhusbyggnaderna, såsom vårdcentraler, behöver stärka sin robusthet genom exempelvis reservkraft och tillgång till reservvatten för att uppfylla ny lagstiftning inom området. Region

Halland omfattas av NIS2-direktivet,[1] vilket innebär att även underleverantörer och externa IT-tjänsteleverantörer måste uppfylla relevanta säkerhetskrav.

För att kunna bedriva den sjukvård som är nödvändig i såväl vardag som kris behövs god tillgång till medarbetare i hela vårdkedjan samt ökad kompetens inom bland annat krisberedskap och katastrofmedicin.

Informationsmiljö och diskussionen i samhället påverkar Region Halland

Världens demokratier visar tecken på ökad sårbarhet i takt med att tilliten till demokratiska institutioner försvagas i många länder. Samtidigt präglas den globala och nationella samhällsdiskussionen av frågor om säkerhet, hållbarhet och teknologisk utveckling. I debatten diskuteras hur samhället kan anpassa sig till nya utmaningar och möjligheter, exempelvis klimatförändringar, digitalisering och demografiska förändringar. För Region Halland innebär utvecklingen ett behov av att vara lyhörd för invånarnas behov och förväntningar samtidigt som verksamheten behöver navigera i en komplex och föränderlig omvärld. Därtill har informationsmiljön blivit mer intensiv, fragmenterad och polariserad, vilket inte bara påverkar förtroendet för samhällsinstitutioner utan också förutsättningarna för demokratisk dialog.

Press- och medielandskapet har genomgått en genomgripande förändring. Traditionella medier konkurrerar numera med digitala plattformar och sociala medier, vilket påverkar inte bara hur information sprids och konsumeras utan också hur den värderas. Den fria pressen utmanas av minskade annonsintäkter och en hårdnande konkurrens om uppmärksamhet, vilket leder till färre granskande reportage, kunskapsluckor och färre journalister med tid och resurser att fördjupa sig. Samtidigt har sociala medier blivit en central arena för både samhällsdiskussion och informationsspridning. Det ställer högre krav på medie- och informationskunnighet, källkritik och förståelse för hur algoritmer, kanalernas logik, bakomliggande agendor och ägarförhållanden påverkar vilka budskap som synliggörs, förstärks eller trängs undan.

Informationspåverkan och desinformation har blivit alltmer framträdande. Antagonister och andra aktörer använder offentliga plattformar för att påverka opinion, skapa misstro och sprida vilseledande eller manipulerad information.

Framöver bedöms frågor om uppmärksamhet, förtroende och informationsflöden bli en allt viktigare dimension av samhällsutvecklingen. AI, sociala medier och digitala plattformar skapar möjligheter men innebär också risker kopplade till informationspåverkan, polarisering och minskad tillit. Hur plattformar, tekniska system och aktörers intressen formar förutsättningarna för kommunikation, demokratiskt samtal och invånarnas möjlighet att ta del av tillförlitlig information blir allt viktigare att ta hänsyn till.

Det är lika viktigt att förstå de kommunikativa sårbarheterna som sårbarheter kopplade till tillgången till vatten, läkemedel och andra samhällsviktiga resurser. Att stärka motståndskraften i informationsmiljön blir en central del av samhällets långsiktiga robusthet och utvecklingsförmåga.

[1] NIS2-direktivet (Network and Information Security Directive 2) är EU:s nya, skärpta lagstiftning för att stärka cybersäkerheten i samhällskritiska sektorer för medlemsländer.

Robusta system

Det säkerhetspolitiska läget i världen bidrar till att globaliseringen som trend avtar till förmån för ett ökat fokus på närområdet. För Region Halland innebär detta att utvecklingen i Norden, EU och EES får en allt större betydelse för de strategiska vägval som behöver göras de kommande åren.

Mot denna bakgrund pekar Säkerhetspolisen (SÄPO) ut två områden inom digitalisering som extra sårbara. Utländska aktörer, främst Ryssland, Kina och Iran, pekas särskilt ut i SÄPO:s rapport (5). Hoten från statliga aktörer präglas av hybridmetoder varav den dominerande delen utgörs av cyberangrepp. Detta har ökat markant under det senaste året, och hälso- och sjukvården är fortsatt en av de mest utsatta samhällssektorerna. Regionen behöver därför stärka motståndskraften och säkerhetsskyddet i hela organisationen, hos såväl system som medarbetare.

Den snabba utvecklingen inom artificiell intelligens (AI) förändrar förutsättningarna för både verksamhetsutveckling och säkerhetsarbete. Tekniken skapar nya möjligheter till effektivisering, analys och automatisering, men används också för cyberangrepp, bedrägerier och informationspåverkan. Därmed blir förmågan att hantera och motverka digitala risker allt viktigare.

AI är samtidigt en del av en bredare digital utveckling där samhällets beroende av data, digital infrastruktur och uppkopplade system fortsätter att öka. Detta ställer högre krav på informationssäkerhet, cybersäkerhet och skydd av den personliga integriteten. Samtidigt går den digitala utvecklingen snabbare än utvecklingen av informations- och cybersäkerheten, vilket riskerar att öka samhällets sårbarhet. Om detta gap fortsätter att öka riskerar både förtroendet för digitaliseringen och samhällets motståndskraft att försvagas. Cyberangrepp blir allt vanligare och kan få allvarliga konsekvenser för individer, organisationer och samhället i stort. Förmågan att skydda kritisk information, säkerställa kontinuitet i samhällsviktig verksamhet och snabbt upptäcka och hantera angrepp kommer därför att vara avgörande för samhällets robusthet under de kommande åren.

Omhändertagande av många skadade eller sjuka

Sjukvårdssystemet behöver beredskap för att kunna omhänderta många skadade eller sjuka, till exempel vid en masskadehändelse med svåra skador, exponering för farliga ämnen eller en omfattande epidemi eller pandemi. En förutsättning för detta är en beredskap för att vid behov snabbt kunna skala upp flera delar av vårdkedjan och dimensionera utifrån rådande omständigheter. Åtgärder för en flexibel och effektiv resursfördelning behövs för att möta de vårdbehov som uppstår. Region Halland behöver även vara rustade för att, tillsammans med de halländska kommunerna, kunna hantera händelser i Halland och är även skyldiga att bistå andra med hjälp.

Smittspårningsverksamhet

Förmågan att bedriva effektiv smittspårning är en viktig förutsättning för att förebygga och begränsa spridningen av smittsamma sjukdomar, både i normalläge och vid epidemier eller pandemier. Hälso- och sjukvården behöver kunna hantera storskalig provtagning och smittspårning systematiskt och ändamålsenligt. En förutsättning för detta är en beredskap för att vid behov snabbt kunna etablera provtagnings- och smittspårningsverksamhet som dimensioneras utifrån rådande omständigheter. Därigenom kan åtgärder för att begränsa

smittspridningen effektiviseras och ordinarie vårdenheter avlastas så att en mer flexibel och effektiv resursfördelning kan ske för att möta de vårdbehov som uppstår vid en omfattande epidemi eller pandemi.

Hållbar lokalförsörjning

Vårdmiljöforskning genomgår en expansiv utveckling och är i fokus inom vård och arkitektur nationellt och globalt. Forskningen visar att utformning av lokaler påverkar såväl patientens hälsa som personalens arbetstillfredsställelse. Vårdmiljön kan beskrivas som det fysiska rummet, atmosfären eller vårdkulturen som råder. Vårdmiljön ska ses som en central del i vårdandet och behandlingen, oavsett om det handlar om intensivvårdens högteknologiska miljöer, den psykiatriska slutenvården eller vårdcentralen. För att uppnå en god vårdmiljö är vikten av samplanering mellan vård och arkitektur i tidiga skeden avgörande. (6)

För att möta vårdens föränderliga behov och skapa långsiktigt hållbara lokaler krävs flexibilitet. Fastigheter och lokaler behöver säkras så att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas under alla förutsättningar.

Region Halland har till stora delar åldrande fastighetsbestånd. Många lokaler har stora renoveringsbehov och behov av anpassning för förändrade förutsättningar och utveckling inom hälso- och sjukvården. Detta leder till stora investeringsbehov som är osäkra både vad gäller storlek och när i tiden de förväntas uppstå. Risken och osäkerheten kring hur detta påverkar regionens ekonomi kan delvis hanteras genom den lokalförsörjningsplan där både fastighetstekniska behov och verksamhetsbehov prioriteras långsiktigt. En förståelse för utvecklingstrender och samhällsutveckling är viktig för att kunna anpassa regionens fastigheter till ändamålsenliga, hållbara och robusta lokaler på kort och lång sikt.

Klimat- och miljöförändringar

Analysens slutsats

Klimat- och miljöförändringarna påverkar både hälso- och sjukvårdens förutsättningar och Hallands långsiktiga utveckling. Omställningen till ett hållbart samhälle behöver göras både genom att minska negativ miljöpåverkan och genom anpassning till de förändringar som sker. Näringslivet har en central roll i omställningen, bland annat genom att utveckla nya lösningar med lägre klimat- och miljöpåverkan. Samtidigt behöver vårdens klimat- och miljöpåverkan minska snabbare för att bidra till en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård.

Minskade utsläpp för hållbara livsmiljöer

Minskningen av utsläppen i världen, Sverige, och Halland minskar i en för långsam takt. För att nå målet om noll nettoutsläpp till år 2045 behöver utsläppen minska markant. Antalet invånare i Halland väntas fortsätta öka, vilket innebär att länet ska växa samtidigt som utsläpp måste minska i en hög takt. De utsläpp som uppkommer inom Hallands gränser ger inte hela bilden av länets klimatpåverkan. Produktionen av de varor och tjänster som konsumeras i Halland orsakar utsläpp även i andra delar av Sverige och världen.

Miljö för bättre hälsa och livskvalitet

Miljö- och klimatfrågorna handlar i hög utsträckning om samhällets välfärd. En ren och frisk miljö ger bättre hälsa och livskvalitet. Klimatförändringar påverkar samhället på flera sätt och förändrar bland annat livsmiljöerna för smittbärande djur och insekter. Det riskerar i sin tur att förändra sjukdomspanoramat och göra att infektioner som i dag är sällsynta eller inte förekommer i Sverige blir vanligare. Klimat- och miljöförändringarna riskerar därför att öka vårdbehoven för särskilt utsatta grupper och förstärka befintliga skillnader i hälsa.

Även värmeböljor, luftföroreningar, längre pollensäsonger och försämrad vattenkvalitet kan bidra till ökad ohälsa och förändrade vårdbehov. För Region Halland innebär det att förändrade hälsorisker behöver beaktas i den långsiktiga planeringen av hälso- och sjukvården och framtida vårdmiljöer.

Ansvar för grön omställning

Näringslivet har en mycket viktig roll i den gröna omställningen. Företagen behöver dels minska sin egen miljöpåverkan, dels ta fram nya innovationer med lägre klimat- och miljöpåverkan som kan introduceras på marknaden.

Även Region Halland har en betydande roll i grön omställning, både genom att stödja näringslivets omställning och genom den egna rollen som konsument. Det köps årligen in en stor mängd varor och tjänster som orsakar en omfattande miljöpåverkan. Vårdens klimat- och miljöpåverkan behöver minska snabbare för att bidra till en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård. Genom en mer behovsanpassad och resurseffektiv användning av produkter och material kan både miljöpåverkan och kostnader minska. Ett minskat materialbehov stärker också verksamheternas robusthet vid störningar i leveranskedjorna.

Digitalisering och utveckling av artificiell intelligens (AI) påverkar samhällets alla delar. Det finns stora möjligheter att använda tekniken för att effektivisera olika sektorer och minska klimat- och miljöpåverkan, bland annat genom smart teknik, optimering av elnät och miljöövervakning.-Samtidigt medför tekniken en växande miljöpåverkan, bland annat genom ökad energianvändning. Påverkan är komplex och behöver vägas mot den nytta som tekniken skapar. Det blir därför allt viktigare att beakta klimat- och miljöaspekter tidigt i när ny teknik utvecklas och införs.

Ett förändrat klimat ställer ökade krav på klimatanpassning i Region Hallands verksamheter. Genom att förebygga klimatrelaterade skador och störningar kan Region Halland minska framtida kostnader och stärka verksamheternas robusthet.

Elektrifieringen av bland annat transporter och industri ökar behovet av el. För att elektrifieringen ska bidra till minskade utsläpp behöver elproduktionen vara hållbar och elnäten ha tillräcklig kapacitet. Tillgången till el kan därför få stor betydelse för takten i den gröna omställningen.

En hållbar transportsektor

I Halland står transportsektorn för nästan hälften av de samlade klimatpåverkande utsläppen som uppkommer inom länets gränser. (7) Kollektivtrafiken utgör en central del i arbetet med att främja hållbart resande och minska utsläppen från transportsektorn. Utvecklingen av kollektivtrafik och transportsystem är även nära sammanlänkad med Region Hallands arbete inom regional fysisk planering. Förutsättningarna för hållbart resande skiljer sig samtidigt mellan olika delar av Halland, vilket innebär att minskade utsläpp behöver förenas med god tillgänglighet och möjligheten att bo och verka i hela länet.

Den halländska befolkningen växer

Analysens slutsats

Den demografiska utvecklingen förändrar förutsättningarna för både välfärd och regional utveckling. Halland väntas fortsätta växa, men i en lägre takt än tidigare, samtidigt som andelen äldre ökar betydligt. Utvecklingen medför ökade behov av vård, omsorg och läkemedel samt ett växande ekonomiskt tryck när färre i arbetsför ålder ska försörja och ta hand om fler. Parallellt aktualiseras frågor om hur ett växande län kan utvecklas hållbart genom långsiktig planering av bostäder, infrastruktur och samhällsservice.

En demografi i förändring

Demografiska förändringar är inte isolerade händelser utan samspelar med andra politiska, ekonomiska och sociala faktorer för att påverka den geopolitiska kartan. Det finns tecken på att den globala befolkningstillväxten bromsar in. En allt äldre befolkning får konsekvenser på samhällsnivå. Samtidigt finns risker med en stor ung befolkning i länder med hög korruption, låg tillväxt och hög fattigdom. I dessa länder riskerar klimatproblem och vattenbrist att bli allt större, vilket kan leda till såväl krig som omfattande flyktingströmmar. (1)

En fortsatt positiv – men avtagande – tillväxt

Under de senaste 50 åren har 86 procent av Sveriges befolkningstillväxt skett i storstadsregionerna samt Uppsala och Halland. Utifrån ett halländskt perspektiv har urbaniseringsprocessen därför varit mycket fördelaktig. Halland har haft den näst högsta befolkningsökningen jämfört med övriga regioner under perioden.

Att Halland växer skapar på många sätt goda förutsättningar för regionen. Men det skapar också utmaningar gällande hur regionen och kommunerna planerar för ett attraktivt och hållbart Halland. När befolkningen växer aktualiseras frågor om bostadsförsörjning, markanvändning samt utbyggnad av infrastruktur och kollektivtrafik. Hallands läge mellan Göteborgs- och Öresundsregionen innebär att länet påverkas av utvecklingen i de nationella och europeiska transportstråken. Utbyggd transportinfrastruktur och stärkta kopplingar till kontinenten, exempelvis genom Fehmarn Bält-förbindelsen, kan öka tillgängligheten till Halland och skapa nya förutsättningar för näringslivsutveckling och besöksnäring. Samtidigt kan ökade trafikflöden ställa högre krav på kapaciteten i transportinfrastrukturen och kollektivtrafiken. Det finns risk för kapacitetsbrist i transportsystemet när trafikmängderna fortsätter att öka. Klimatanpassning bedöms också bli en allt viktigare fråga i den långsiktiga samhällsplaneringen. Många av dessa frågor stannar inte vid kommungränsen och kommer bli centrala frågor att hantera i det fortsatta arbetet med regional fysisk planering.

Sedan 1990-talet har samtliga Hallands kommuner förutom Hylte haft en positiv befolkningsutveckling. Snabbast har tillväxten varit i regionens norra delar som omfattar Kungsbacka, Varberg och Falkenberg. I de södra delarna har Halmstad, som regional centrumstad, varit den främsta drivkraften bakom befolkningstillväxten. Laholm har historiskt sett en positiv befolkningsutveckling, men i Hylte har befolkningen minskat över tid.

De senaste åren har det emellertid skett ett trendbrott i Hallands befolkningsutveckling. Halland tillhör fortfarande de regioner som växer snabbast i landet, men befolkningen ökar

i en betydligt lägre takt än tidigare. Inbromsningen beror framför allt på minskad inflyttning och lägre födelsetal.[2] Att det inrikes flyttnettot minskar hänger sannolikt samman med att flyttningar över länsgräns generellt minskat under lågkonjunkturen i kombination med en trögare bostadsmarknad som försvårat flyttkedjorna. Under 2025 ökade folkmängden i Halland med 1 016 personer, vilket är en något lägre ökning än 2024 men större än 2023.

Den sjunkande fruktsamheten är en utveckling som nu på allvar har börjat uppmärksammas i Sverige men som länge varit påtaglig i andra europeiska länder. Forskningen har svårt att ge ett entydigt svar på varför det föds färre barn än tidigare. Historiskt har antalet födslar haft ett tydligt samband med den ekonomiska utvecklingen. Men eftersom fruktsamheten började sjunka redan under 2010-talet, då konjunkturen var god, tycks inte de senaste årens nedgång i konjunkturen ligga bakom de låga födslotalen. Många lyfter därför oro över framtiden och förändringar i attityder som potentiella förklaringsfaktorer. Vilken roll värderingar och attityder spelar i utvecklingen är svårt att svara på. Men oavsett bakomliggande orsak syns det tydligt i statistiken att kvinnor generellt väntar längre med att få sitt första barn och att antalet födslar per kvinna sjunker. (8)

Prognosen visar att Hallands befolkning fortsätter öka, men i lägre takt än historiskt. Den förväntade inbromsningen beror på flera samverkande faktorer. På riksnivå väntas låga fruktsamhetstal, ökade dödstal och lägre invandring leda till en dämpad befolkningsökning jämfört med tidigare under 2000-talet. För regionerna innebär det att konkurrensen om nya invånare hårdnar, vilket för Hallands del väntas leda till ett lägre inrikes flyttnetto än tidigare. Även i Halland väntas fruktsamhetstalen ligga under tidigare nivåer, samtidigt som många i större födelsekullar (40-, 50- och 60-talister) når en hög ålder. Sannolikt kommer det därför att dö fler än det föds under kommande år. Därtill påverkas även Halland av de lägre invandringstalen.

Totalt förväntas Hallands befolkning öka med cirka 13 700 personer under perioden 2026–2040. Det motsvarar en årlig ökning på ungefär 900 invånare. I förhållande till den historiska utvecklingen är detta en låg ökningstakt, men i ett nationellt perspektiv behåller Halland sin position som en tillväxtregion. Många andra län förväntas ha stillastående eller minskande befolkning under samma period. (9)

Demografiska utmaningar – färre ska försörja och ta hand om fler

Ett vanligt mått för att beskriva åldersstrukturen i en region är den demografiska försörjningskvoten.[3] I Halland ligger kvoten på 87,5 (77,0 för riket i snitt), vilket är den sjunde högsta nivån bland landets regioner och innebär att det i Halland är påtagligt att färre kommer att behöva försörja fler.

En av de större demografiska förändringarna framöver kommer att ske inom gruppen äldre, det vill säga personer som är 65 år eller äldre. Inom denna grupp kommer andelen personer som är 80 år och äldre bli allt större under prognosperioden. Fram till 2040 visar prognosen att antalet personer som är äldre än 80 år väntas öka med 35 procent och utgöra

[2] Färre invandringar och fler utvandringar än tidigare bidrar också till att tillväxten bromsar in. Här bör poängteras att Skatteverket genomfört ett arbete med att ta bort personer från folkbokföringen som tidigare utvandrat. Det gör att utvandringstalen ser högre ut än vad de egentligen är. Invandrings- och utvandringsstatistiken är därför något svårtolkad under den senaste perioden.

[3] Den demografiska försörjningskvoten beräknas som summan av antalet personer i åldrarna 0–19 år och 65 år eller äldre, dividerat med antalet personer i åldrarna 20–64 år, multiplicerat med 100. Ju högre kvoten är, desto större är försörjningsbördan för befolkningen i arbetsför ålder.

en allt större andel av befolkningen. (9) För Region Halland innebär utvecklingen att hantera ett ekonomiskt tuffare läge samtidigt som den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning blir en stor utmaning framåt. Trots att de äldres hälsa har förbättrats förväntas äldres behov av vård och omsorg öka kraftigt.

Ökande kostnader för läkemedel

Andelen äldre i befolkningen ökar och volymförändringar är en viktig förklaring till att läkemedelskostnaderna stiger. Den åldrande befolkningen medför också ökad förekomst av cancer och behovet av cancerbehandling, samtidigt som patienterna lever längre med sin cancersjukdom. (10) Förutom cancerbehandling är läkemedel vid ovanliga sjukdomar, vissa läkemedel för inflammatoriska sjukdomar samt vissa hjärt- och kärlläkemedel, diabetes och ADHD terapiområden som är särskilt avgörande för kostnadsutvecklingen.

Läkemedel för avancerad terapi (ATMP) är biologiska läkemedel som baseras på celler, vävnader och gener. Några exempel är ATMP för behandling av cancer och genterapier vid sällsynta sjukdomar. ATMP kan innebära en engångsbehandling som i vissa fall kan vara botande och ersätta annan långvarig och kostsam behandling. Engångskostnaden för dessa läkemedel är mycket hög vilket behöver ställas i relation till osäkerheten kring effekt och säkerhet på längre sikt. Användningen är fortfarande begränsad men förväntas öka. Sammantaget är det osäkert vilken påverkan dessa läkemedel kommer att få på framtida kostnader och vårdbehov.

I Socialstyrelsens prognos för 2026–2029 bedömer myndigheten att den totala kostnaden för läkemedel och handelsvaror (produkter som ryms inom högkostnadsskyddet) kommer att öka med 18 procent mellan 2025 och 2029. Kostnaderna för smittskyddsläkemedel förväntas öka mellan 2025 och 2029 med 12,5 procent. Kostnaderna för läkemedel som beställs av vårdgivare från apotek (rekvisitionsläkemedel) förväntas öka med 22 procent mellan 2025 och 2029. (10)

Region Halland har de senaste åren uppvisat höga kostnader för läkemedel inom läkemedelsförmånen, men låga kostnader för rekvirerade läkemedel jämfört med riket i genomsnitt.

Inom EU sker ett arbete med att uppdatera läkemedelslagstiftningen. Förslag som syftar till att förbättra tillgången på antibiotika och nya innovativa läkemedel kan påverka tillgången på äldre läkemedel och kan leda till högre läkemedelskostnader för regionen.

En god och jämlik hälsa ställer krav på jämlika livsvillkor

Analysens slutsats

Trots starka resultat i ett nationellt perspektiv finns betydande skillnader i livsvillkor, hälsa och framtidsmöjligheter mellan olika grupper och områden i Halland. Utvecklingen bland barn och unga visar samtidigt på utmaningar som kan påverka framtida hälsa, tillit och välfärdsbehov. För Region Halland handlar utmaningen därför inte främst om den genomsnittliga hälsan i befolkningen, utan om att minska skillnaderna i förutsättningar för hälsa och ett gott liv.

Skillnad i livsvillkor

Halland hamnar ofta högt i mätningar som kopplas till socioekonomiska förutsättningar. Halland har rikets längsta medellivslängd, höga inkomster, låg arbetslöshet och en förhållandevis högutbildad befolkning. Men liksom i riket finns det även i Halland stora skillnader mellan grupper. Det finns grupper som generellt står längre ifrån arbetsmarknaden än genomsnittet. Det finns också skillnader i hälsoutfall, avseende exempelvis ålder, kön och utbildningsnivå. Likväl finns det en geografisk dimension till skillnaderna i de socioekonomiska förutsättningarna. Delar av Hallands landsbygd har större socioekonomiska utmaningar jämfört med länsgenomsnittet. De socioekonomiska förutsättningarna är dessutom godare i länets norra delar samtidigt som det finns stora skillnader mellan bostadsområden inom de större städerna i länet (11). För Region Halland innebär detta en fortsatt utmaning att skapa förutsättningar för mer jämlika livsvillkor för att minska klyftor och avstånd i regionen och trygga en god och tillgänglig samhällsservice.

Tillit till samhällets institutioner och till andra människor

Något som är centralt för att ett demokratiskt samhälle ska fungera och utvecklas är tillit. Det handlar dels om tillit till samhällets institutioner, dels om tillit till andra människor. Personer som är exponerade för flera riskfaktorer för ohälsa och är mer beroende av välfärdssamhället har generellt en lägre och sjunkande tillit. En lägre tillit syns även bland unga. I Halland ligger den mellanmänskliga tilliten i nivå med riket och är stabil över tid, men enkätstudier visar en nedgång i mellanmänsklig tillit bland unga i Halland. (12)

Ojämlik hälsa och skillnader i livsvillkor

En god folkhälsa innebär att hälsan är så god och så jämlikt fördelad som möjligt mellan olika grupper i samhället. En god folkhälsa är central för en hållbar utveckling, och dessutom avgörande för att hälso- och sjukvården ska klara att möta framtidens hälsoutmaningar och vårdbehov. Folkhälsan i Halland är över lag god, men den är inte jämlikt fördelad. Varken i Halland eller i Sverige som helhet syns några tecken på minskad relativ ojämlikhet i hälsa. Den ojämlika hälsan kommer till uttryck i samtliga övergripande hälsoutfall, hur länge vi lever, självskattad hälsa samt i sjukdomsförekomst. (12) (13) Skillnader i hälsa kan delvis förklaras av olika levnadsvanor i olika grupper. (14) Kvinnor, unga och personer med låg inkomst uppger oftare psykiska besvär än andra. (15)

Ojämlikheten i hälsa uppstår till följd av att sociala grupper har olika tillgång till resurser som påverkar hälsan, såsom utbildning, arbete och försörjning. De olika resurserna är sammankopplade, förstärker varandra och samspelar genom hela livet. Hälsa är därmed både

en förutsättning för och ett resultat av andra viktiga resurser. Med mer jämlika livsvillkor och resurser blir också hälsan mer jämlik.

I takt med stigande ålder ökar risken för sjukdomar och hälsoproblem. Den fas i livet då behoven av vård och omsorg ökar inträffar tidigare för personer med kortare utbildning och lägre inkomst jämfört med personer med hög utbildning och inkomst. Faktorer som kan påverka hälsan positivt är till exempel fysisk aktivitet, näringsrik kost och social gemenskap.

Uppväxtvillkor lägger grunden

Förhållandena under uppväxtåren kan ha stor påverkan på en individs förutsättningar senare i livet. Barn som växer upp i ogynnsamma förhållanden riskerar dels sämre förutsättningar för lärande, hälsa och framtida etablering i samhället, dels större behov av vård under uppväxten och senare i livet. (15) Jämlika uppväxtvillkor för barn och unga är en viktig förutsättning för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Det finns flera utvecklingstrender bland barn och unga som är särskilt oroande. Den självrapporterade psykiska ohälsan är högre bland unga. (12) Psykisk ohälsa kan hindra barns och ungas utveckling och möjligheter att etablera sig i samhället. Det finns stora vinster med att uppmärksamma och minska den psykiska ohälsan under de tidiga åren av ett barns liv genom effektiva och riktade insatser. (15)

Andelen unga som lever i hushåll med låg ekonomisk standard i Halland har ökat, från 11,6 procent 2011, till 13,6 procent 2024. I ett nationellt perspektiv är det en låg nivå (endast Stockholm har en lägre andel). Men skillnaderna är mycket stora mellan inrikes och utrikes födda. I Halland lever 48 procent av unga födda utanför Sverige i hushåll med låg ekonomisk standard. För inrikes födda är andelen 10 procent. (16)

Skolresultat är något som i mycket hög utsträckning påverkar individens förutsättningar i framtiden och det finns ett starkt samband mellan elevers socioekonomiska bakgrund och studieresultat. Genomsnittsbetygen är lägre bland elever vars föräldrar har förgymnasial eller gymnasial utbildning än bland elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning. På motsvarande sätt är genomsnittsbetygen lägre bland elever med utrikes bakgrund än bland elever med inrikes bakgrund. Det syns en oroväckande trend i Halland där andelen elever med gymnasiebehörighet är lägre idag än för tio år sedan. (17)

Proaktivt och hälsofrämjande arbete

Hälso- och sjukvårdens hälsofrämjande och förebyggande arbete är avgörande för att förbättra folkhälsan, minska hälsoklyftorna i samhället och stärka förutsättningarna att möta framtidens vårdbehov. Samtidigt behöver det breda arbetet ske inom områden som utbildning, arbetsmarknad, fritid, boende och miljö. Insatserna måste omfatta alla, men med ett särskilt fokus på de med sämst hälsa.

En tydlig förflyttning från ett reaktivt sjukvårdsperspektiv till ett förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt, där individers funktionsförmåga bevaras och stärks, är också ett sätt att möta en åldrande befolknings behov. Genom att verka för att bibehålla friskfaktorer kan vårdbehov skjutas på framtiden. Detta är ett gemensamt arbete för region och kommun. Den nya socialtjänstlagen, som trädde i kraft den 1 juli 2025, stärker kommunernas ansvar för förebyggande arbete.

Hälso- och sjukvården har en viktig roll i att stödja hälsosamma levnadsvanor, eftersom skillnader i hälsa delvis kan förklaras av skillnader i levnadsvanor mellan olika grupper. För att minska den ojämlika hälsan behöver vårdens insatser nå de grupper där förekomsten av ohälsosamma levnadsvanor är störst. (14) Jämlik vård förutsätter även tillgång till rättvis och representativa data. När artificiell intelligens (AI) används inom hälso- och sjukvården behöver utvecklingen utgå från hela befolkningens behov och erfarenheter för att inte förstärka befintliga skillnader. I Halland finns goda förutsättningar för att använda forsknings- och utvecklingskompetens för analyser av invånarnas hälsosituation för att skapa underlag för preventiva insatser samt åtgärder som förebygger ohälsa och ojämlik hälso- och sjukvård.

EU:s förordning om det europeiska hälsodataområdet (EHDS) och den framväxande nationella digitala infrastrukturen (NDI) skapar nya möjligheter att använda och dela hälsodata på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Tillsammans stärker de förutsättningarna för informationsdriven utveckling, där data och kunskap används för att utveckla vårdens kvalitet, tillgänglighet och jämlikhet. På sikt bidrar detta till en mer sammanhållen, personcentrerad och kunskapsbaserad vård där rätt information finns tillgänglig för rätt person vid rätt tillfälle, vilket stärker både patientens delaktighet och vårdens kvalitet. (18)

Nationella screeningprogram bidrar till tidig upptäckt av sjukdom och skapar därmed förutsättningar för en god hälsa. Samtidigt varierar deltagandet mellan olika grupper, vilket riskerar att förstärka skillnader i hälsa. En viktig förutsättning för ökat deltagande är kunskap om värdet av tidig upptäckt.

Ett förebyggande hälsofrämjande arbete kan även bidra till minskad negativ klimat- och miljöpåverkan genom till exempel färre transporter, mindre åtgång av material och förändrad användning av läkemedel.

Jämlik tillgång på läkemedel

Utvecklingen av nya innovativa och individanpassade läkemedelsbehandlingar sker snabbt, till såväl mindre som större och bredare patientgrupper. Lagstiftning om särläkemedel har lett till utveckling av flera läkemedel för användning vid sällsynta medfödda sjukdomar. Dessa läkemedel är ofta kostsamma och i många fall råder stor osäkerhet kring de långsiktiga effekterna. Behovet av prioriteringar av vilka behandlingar hälso- och sjukvården kan erbjuda väntas öka i takt med den snabba utvecklingen av nya behandlingsmöjligheter. Samtidigt råder brist på vissa läkemedel för kritiska behandlingar, däribland antibiotika och epilepsiläkemedel. Sådana situationer riskerar att påverka patientsäkerheten och kan innebära svåra avvägningar kring hur tillgängliga resurser ska användas. Både nationellt och regionalt kommer det att krävas ett fortsatt arbete för att förebygga, hantera och minska sårbarheten vid läkemedelsbrist.

Ökande antibiotikaresistens

Antibiotikaresistens bedöms av WHO vara ett av de största hoten mot den globala folkhälsan. (19) Globalt såväl som regionalt innebär den ökande antibiotikaresistens redan idag att vanliga infektioner blir mer svårbehandlade, framför allt då antibiotika med sämre biverkningsprofil behöver användas och infektioner som tidigare kunnat behandlas i öppenvård istället kräver slutenvård. Med antibiotikaresistenta bakterier ökar också risken för vårdrelaterade infektioner med resistenta bakterier.

På längre sikt kan antibiotikaresistens göra att vissa infektionssjukdomar inte går att behandla effektivt. Även möjligheten att bedriva högspecialiserad vård kan påverkas då många ingrepp är förenade med infektionsrisk och fungerande antibiotikabehandling är en förutsättning. Kampen mot antibiotikaresistens är ett prioriterat område både nationellt och globalt.

En arbetsmarknad i ständig förändring

Analysens slutsats

Kompetensförsörjningen är en av Hallands största långsiktiga utmaningar. Arbetskraftsbrist, förändrade kompetenskrav och en snabb teknikutveckling ökar konkurrensen om arbetskraften samtidigt som behovet av utbildning, omställning och livslångt lärande ökar. Förmågan att attrahera, utveckla och ta tillvara kompetens blir avgörande för både välfärdens och näringslivets utveckling.

En inkluderande arbetsmarknad

Halland har en hög sysselsättningsgrad och invånarna i regionen har bland de högsta lönerna i Sverige. Detta är något som minskar regionens sårbarhet när konjunkturen försvagas. (20) Samtidigt finns betydande skillnader mellan olika grupper i samhället, och det är en stor utmaning att särskilt utsatta grupper fortsatt har en svag ställning på arbetsmarknaden. Av de inskrivna på Arbetsförmedlingen i Halland tillhör två tredjedelar den grupp[4] som bedöms ha en svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. (20) När konkurrensen om jobben ökar riskerar de som står längst ifrån arbetsmarknaden att få en ännu längre väg till egen försörjning.

Utifrån ett jämförande perspektiv är det en fördel för Halland att den arbetsföra delen av befolkningen förväntas fortsätta öka. Samtidigt väntas antalet personer i arbetsför ålder öka i en långsammare takt än tidigare, vilket gör frågan om hur samhället bäst tar tillvara befintlig kompetens allt viktigare. Prognoser över den framtida kompetensförsörjningen i Halland visar två tydliga trender: betydelsen av en formell utbildning ökar och fler behöver utbilda sig inom yrken där arbetskraftsbehovet är stort. Bristen på gymnasialt yrkesutbildad arbetskraft väntas öka, samtidigt som det finns risk för brist på högutbildade medarbetare inom välfärden, exempelvis specialistsjuksköterskor. Även näringslivet har ett stort kompetensbehov, särskilt inom tekniska yrken. (21)

I takt med den tekniska utvecklingen förändras också arbetsmarknadens kompetensbehov. Hittills har användningen av AI inte varit så omfattande att den lett till större förändringar på arbetsmarknaden. Sannolikt kommer arbetsinnehållet i många yrken förändras betydligt, men det är ännu osäkert hur den totala sysselsättningen i samhället kommer påverkas. (22) Med hög sannolikhet kommer AI-omvandlingen att påverka en stor del av arbetskraften och sannolikt påverka högutbildade i större utsträckning än tidigare teknikskiften. (23)

Vårdens utmaning med kompetensförsörjning

Sveriges regioner uppger redan idag brist på flera kompetenser som är avgörande för att hälso- och sjukvården ska fungera. Kompetensförsörjningen är en av välfärdssektorns största utmaningar och bedöms fortsatt vara det under lång tid framöver, främst inom hälso- och sjukvården. Konkurrensen om arbetskraft leder till särskilda satsningar på exempelvis lön och andra ersättningar vid sidan av den ordinarie löneöversynen i syfte att lyckas

[4] Till denna grupp räknas enligt Arbetsförmedlingens definition personer som saknar gymnasial utbildning, personer födda utanför Europa och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

behålla och rekrytera medarbetare. Sådana åtgärder kan leda till obalans i lönebildningen och ökad lönekonkurrens mellan arbetsgivare.

Region Halland står inför utmaningar när det gäller att behålla, använda och utveckla medarbetares kompetens på ett sätt som minskar rekryteringsbehoven. Samtidigt behöver organisationen hantera att det blir allt mindre attraktivt att arbeta obekväma arbetstider. Tillsammans med det utbredda deltidsarbetet inom hälso- och sjukvården riskerar detta att förstärka kompetensförsörjningsutmaningarna.

Förekomsten av konfliktvarsel och arbetsmarknadskonflikter tyder dessutom på en mer komplex avtalsrörelse framöver. Arbetstidsfrågan har fått ökad synlighet och kan komma att bli ännu mer framträdande. Förväntningar om kortare arbetstid kan innebära målkonflikter med hälso- och sjukvårdens behov av arbetskraft. (24) Även ett eventuellt slopande av karensavdraget kan påverka organisationens förutsättningar framöver.

En attraktiv arbetsgivare

Att vara en arbetsgivare som får nya medarbetare att söka sig till, stanna kvar i och utvecklas inom organisationen är en utmaning för Region Halland de kommande åren. För att vara en attraktiv arbetsgivare för den nya generationer av arbetstagare behöver Region Halland kunna erbjuda mer än en trygg anställning. Unga värdesätter möjligheten att utvecklas, bidra till samhällsnytta och skapa balans mellan arbete och fritid. (25) Region Hallands goda resultat i olika rankningar, arbetssätt och samverkansförmåga i kombination med Hallands storlek och organisatoriska överblickbarhet skapar bra förutsättningar att attrahera nya medarbetare.

Regelstyrningen ökar genom exempelvis EU-direktiv eller nationella överenskommelser vilket kan begränsa Region Hallands handlingsutrymme att utforma lokala bestämmelser och arbetssätt. Skärpta regelverk ställer nya krav på planering, bemanning och kompetensförsörjning. Detta kan påverka hälso- och sjukvårdens möjligheter att säkra rätt kompetens över tid, vilket i förlängningen får betydelse för både vårdens kvalitet och tillgänglighet.

Utveckling och lärande hela yrkeslivet

Utvecklingen ställer krav på ett mer flexibelt utbildningssystem som möjliggör lärande och kompetensutveckling genom hela yrkeslivet. Frågor inom välfärden blir alltmer komplexa, inte minst inom morgondagens hälso- och sjukvård, som blir alltmer kunskapsintensiv. AI förändrar snabbt förutsättningarna för verksamhetsutveckling och de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. För att införa AI krävs riktad kompetensutveckling inom både teknik och tillämpningsområden. Samtidigt innebär AI en förändrad arbetsroll, där den ofta fungerar som stöd eller samarbetspartner i beslutsprocesser, vilket ställer krav på nya arbetssätt, ansvarsfördelning och etiska riktlinjer. Konsekvenserna för arbetsmarknaden innefattar omfördelning av arbetsuppgifter, ökat behov av omställningsstöd och rekrytering av ny kompetens. Förmågan att utveckla kompetens, anpassa arbetssätt och använda AI på ett ansvarsfullt sätt blir allt viktigare för såväl verksamhetsutveckling som kompetensförsörjning. (26)

Intresset för vårdyrken på högskolenivå är fortsatt högt, vilket är positivt, men för att möta det ökade intresset behöver Sveriges utbildningssystem anpassas och det behöver finnas fler vägar in i välfärdsyrkena. På gymnasienivå är antalet antagna till Vård- och omsorgspro-

grammet fortsatt lågt (86 elever i Halland hösten 2026), (27) vilket synliggör behovet av fler vägar till undersköterskeyrket såsom vuxenutbildning.

Vårdens förutsättningar ur ett demografiskt perspektiv

Analysens slutsats

En åldrande befolkning, ökande vårdbehov och fortsatt brist på vårdkompetens ställer hälso- och sjukvården inför omfattande omställningsbehov. Utvecklingen mot nära vård, ökad digitalisering, mer avancerad vård i hemmet och stärkt nationell styrning förändrar förutsättningarna för hur vården organiseras och bedrivs. Förmågan att säkra kompetens, samverka över organisationsgränser och använda resurser effektivt blir avgörande för att upprätthålla kvalitet, tillgänglighet och patientsäkerhet.

En sjunkande tillgänglighet till vård

Halland har överlag en hög vårdkvalitet och har under många år rankats högt i nationella jämförelser. En viktig utmaning framöver blir att bibehålla hög kvalitet och god tillgänglighet trots ekonomiska utmaningar och nationell brist på vårdpersonal. Samtidigt behöver klimat- och miljöarbetet inom vården intensifieras. Halland rankas i dag relativt lågt i nationella jämförelser på området, samtidigt som omställningen är viktig för en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård.

Tillgänglighet handlar också om att utveckla och implementera digitala verktyg, arbetssätt och kontaktformer. Det är en utmaning att i tillräcklig takt och omfattning tillgodose förväntningar, efterfrågan och behov av hälso- och sjukvård med god digital tillgänglighet.

Hållbar kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården

En hållbar kompetensförsörjning är en förutsättning för att kunna tillhandahålla patientsäker hälso- och sjukvård av hög kvalitet. Det ökade behovet av hälso- och sjukvård hos befolkningen skapar en obalans mellan utbud och efterfrågan av kompetens, vilket utsätter hälso- och sjukvården för ett omfattande omvandlingstryck där mer vård ska levereras av färre medarbetare. Trenden med sjunkande tillgänglighet i den specialiserade vården är oroväckande och ser inte ut att mattas av inom överskådlig framtiden. Situationen är likartad i hela riket och för att vända utvecklingen krävs en ökad produktion, vilket i sin tur kräver tillgång till medarbetare med rätt kompetens. Det råder en nationell brist inom flera yrkesgrupper i den offentliga hälso- och sjukvården. Medan bristen varierar över landet är den generellt stor när det gäller grund- och specialistutbildade sjuksköterskor och olika specialistläkare. Inom Region Halland saknas specialistutbildade sjuksköterskor, vilket påverkar den planerade vården, eftersom verksamheten behöver fokusera sina resurser och prioritera patienter med akuta behov. En stor utmaning är att i god tid anpassa arbetssätt och verksamhet till de personalresurser som faktiskt finns tillgängliga. Detta blir särskilt viktigt utifrån Region Hallands ambition att minska beroendet av inhyrd personal.

Över tid bedöms regionernas kompetensbrist att bli än mer uttalad. Sett till Region Hallands egna prognoser för 2018–2035 kommer troligtvis inte tillgången på arbetskraft i Halland att öka lika snabbt som efterfrågan. Enligt prognosen skulle 80 procent av alla nya invånare i arbetsför ålder (20–64 år) fram till 2035 behöva arbeta i offentlig sektor för att täcka behov som beräknas uppstå. (21) Den offentliga hälso- och sjukvården möter samtidigt stor konkurrens om arbetskraft från privata arbetsgivare, exempelvis bemanningsföretag, vilket ytterligare bidrar till kompetensbristen.

Kortare väntan på vård

Trenden visar en sjunkande tillgänglighet i landet, och Region Halland är inget undantag. Inom operationsområdet har tillgängligheten försämrats mer i Halland än i riket, vilket gör att avståndet till rikssnittet minskar. Region Halland har allt svårare att behålla sin ledande position på området. En bidragande orsak är att fler regioner har infört arbetssätt som tidigare bidrog till Region Hallands goda resultat inom vårdgarantin. Detta i kombination med andra regioners ökade nyttjande av befintliga vårdavtal gör att konkurrensen om extern vårdkapacitet ökar.

Kortare köer och väntetider till hälso- och sjukvård är grundläggande för att öka tillgängligheten och för att bibehålla ett högt förtroende för hälso- och sjukvården i befolkningen. En utmaning är att skapa mer effektiva vårdflöden både internt och externt för att kunna efterleva den lagstadgade vårdgarantin. För att kunna möta behov och förväntningar är det avgörande med ett långsiktigt strategiskt arbete kring tillgänglighet. En viktig del av det långsiktiga arbetet för god tillgänglighet är preventiva och hälsofrämjande insatser. Ett hälsofrämjande arbete med barn och unga minskar risken för ohälsa och sjukdom senare i livet, vilket i ett längre perspektiv påverkar behovet av framtida vård för denna målgrupp.

En vård närmare patienten

Den grundläggande tanken med mer vård nära är att vården ska ges så nära patientens normala livssituation som möjligt och sjukdom ska medföra minsta möjliga påverkan på patientens liv. Uttrycket nära vård är en beskrivning av hur hälso- och sjukvårdssystemet behöver ställa om för att hantera de utmaningar Sveriges regioner står inför. Andelen äldre ökar samtidigt som andelen personer i arbetsför ålder minskar och fler lever med kroniska sjukdomar. Detta påverkar både organiseringen och innehållet för framtidens vårdutbud. Det skapar också en utmaning när det gäller att erbjuda kontinuitet i vården, vilket är en bevisad framgångsfaktor både när det gäller medicinska utfall och invånares upplevelse av vården.

Ett annat sätt för vården att komma nära är att erbjuda vård som inte utgår från en fysisk vårdinrättning utan i stället kan ske genom mer flexibla lösningar där vården kommer närmare patienten. Kommuner och regioner i glesbygdsområden, till exempel i norra Sverige, har kommit långt i detta arbete. Distanskontakter skapar nya möjligheter för både patienter och vårdgivare. Vid planering av utbud behöver den fysiska närheten beaktas för de patienter som har ett särskilt behov av detta. Drygt en tredjedel av primärvården sker idag i den kommunala hälso- och sjukvården och det finns inget som indikerar att detta kommer att minska.

I takt med vårdens och omsorgens utveckling har allt fler aktörer, både inom och utom organisationen, blivit en del av patientens liv och vardag och behovet av samordning kommer sannolikt att öka. I den nationella inriktningen för god och nära vård har primärvården pekats ut som det sammanhållande navet för att stödja patienten och för att detta ska möjliggöras behöver primärvårdens uppdrag, ansvar och resurser fortsatt utvecklas i takt med omställningens mål och intentioner.

Hallands systematiska arbete med att erbjuda invånarna god vård nära behöver fortsätta i takt med att behov och samhälle förändras. En viktig del i detta är fortsatt utveckling av informationsdriven verksamhet samt ökad användning av tillgängliga vårddata och AI-stöd.

En betydande utmaning är att upprätthålla ett flöde där patienter som inte längre behöver sjukhusets insatser erbjuds vård och omsorg på annat vis. Detta för att sjukhusets resurser

ska användas där behoven är som störst, samt för att minska risken för vårdrelaterade infektioner. Det handlar om att kommuner och region gemensamt skapar förutsättningar för en trygg och skyndsam utskrivning från sjukhus. Här finns förbättringspotential såväl i jämförelse med andra regioner som utifrån regionens egen målsättning.

En alltmer avancerad vård i hemmet

Region Halland behöver förbereda sig för en utveckling där allt mer avancerad hälso- och sjukvård bedrivs i patientens hem i stället för på sjukhus. Utvecklingen innebär inte bara en förflyttning av vårdinsatser utan också ett förändrat vårdsystem där digital teknik, distansmonitorering, medicinteknisk utrustning och nära samverkan mellan region och kommun blir en förutsättning för att kunna erbjuda en trygg och säker vård. För att möta denna utveckling kommer nya krav att ställas på kompetensförsörjning, informationsdelning, läkemedelsförsörjning och ansvarsfördelning mellan vårdens aktörer. Samtidigt ökar behovet av gemensamma arbetssätt och tillgång till relevant information över organisatoriska gränser. Förmågan att skapa en sammanhållen vård kring individen kommer att vara en avgörande framgångsfaktor för att möta en åldrande befolkning och ett växande behov av vård utanför sjukhusens väggar. En följd av denna utveckling är att avancerad medicinteknisk utrustning i allt större utsträckning kommer att finnas i patienternas hem. Hur denna utrustning ska hanteras, ansvaras för och vilken kompetens som behövs är frågor som regionen behöver planera för. Likaså ställer det krav på att invånare har tillgång till goda uppkopplingsmöjligheter.

I takt med att befolkningen blir äldre får allt fler invånare hälso- och sjukvård från olika vårdnivåer inom såväl region som kommun. Detta innebär att Region Halland behöver samverka över organisatoriska gränser med individens unika behov i fokus för att skapa en trygg och säker vård. Det innebär också behov av ökad tillgång till gemensam information och fungerande samverkansytor, exempelvis för läkemedelshantering, hjälpmedel och journalinformation. I vissa fall kommer arbetet att kräva nya lösningar och tolkningar av befintliga regelverk, exempelvis när det gäller journaltillgång över organisationsgränser och läkemedelshantering i öppenvård.

En mer nära och sammanhållen vård ställer krav på en läkemedelsförsörjning som säkerställer tillgång till läkemedel för invånarna i såväl slutenvård som öppenvård. I takt med att alltmer avancerad vård kommer att bedrivas utanför sjukhus ökar behovet av att använda fler läkemedel i till exempel närsjukvården eller inom kommunal vård. För att kunna möta dessa krav på tillgång till läkemedel är det viktigt att regionen samverkar med bland annat Sveriges Kommuner och Regioner för att påverka de regelverk som försvårar denna utveckling. Region Halland behöver samtidigt utveckla nya lösningar för att möta nya behov av läkemedelsförsörjning.

Nationell samverkan

Genom nationell samverkan tar regionen del av vårdprogram och personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp som skapas inom ramen för nationell kunskapsstyrning. Dessa kunskapsstöd förväntas implementeras och följas upp i regionerna via ordnat införande, för att bidra till en jämlik och kunskapsbaserad vård. Även inom läkemedelsområdet och medicinteknik finns motsvarande nationell styrning. I samband med införande av ny kunskap, nya läkemedel och ny medicinteknik krävs strukturer som stödjer samspelet mellan nationell styrning och lokala förutsättningar. Sådana strukturer skapar förutsättningar för ett ef-

fektivt införande samt för utveckling och innovation i berörda verksamheter. Hälso- och sjukvården använder och är beroende av olika medicintekniska produkter. Den EU-gemensamma lagstiftningen för medicinteknik, inklusive produkter för vitro-diagnostik, har förändrats betydligt under de senaste åren. För att kunna möta de krav som ställs i de nya regelverken har de involverade aktörerna, inte minst tillverkare och vårdgivare, påbörjat ett utvecklingsarbete utifrån sina egna verksamheters förutsättningar och identifierade prioriteringsområden. Detta arbete kommer att fortsätta under de kommande åren och förväntas intensifieras, inte minst till följd av utvecklingen inom IT och digitalisering som i hög grad påverkar det medicintekniska området.

Förändrade ansvarsområden och styrning inom hälso- och sjukvården

Under 2023 tillsattes en utredning med syfte att ta fram beslutsunderlag för att göra det möjligt att på sikt införa ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för hälso- och sjukvården. Utfallet resulterade i att en ny utredning tillsattes som har till uppdrag att se över hur ett utökat och stärkt statligt ansvar för läkemedel och vaccin bör se ut. (28) Till detta kommer Socialstyrelsens rapport om att regionerna måste öka antalet vårdplatser för att förbättra såväl tillgängligheten till vård som patientsäkerheten, samt Socialstyrelsens regeringsuppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för att minska bristen på vårdplatser. (29) Vidare har regeringen avsatt medel i form av prestationsbaserad ersättning till regionerna för att öka antalet vårdplatser i landet samt minska överbeläggningar och utlokaliseringar. (30; 31)

Detta är utvecklingar som Region Halland behöver följa och förhålla sig till, eftersom de kan få stor betydelse för det regionala uppdraget under kommande år. I juni 2026 antogs den så kallade samsjuklighetsreformen som ska träda i kraft i sin helhet den 1 januari 2028. Reformen innebär att regionerna tar över det fulla, samlade ansvaret för hälso- och sjukvård samt medicinsk behandling vid skadligt bruk och beroende. Tidigare har detta ansvar varit delat mellan kommuner (socialtjänst) och regioner. Detta kommer att få stor påverkan på såväl ekonomi, huvudmannaskap och samverkan mellan regional hälso- och sjukvård och kommunal socialtjänst kommande år. (32) Reformen innebär en ambitionshöjning som ytterligare förstärker de redan betydande utmaningarna inom kompetensförsörjningen.

Teknikutveckling

Analysens slutsats

Den snabba teknikutvecklingen förändrar förutsättningarna för både välfärd och näringsliv. Digitalisering, AI och informationsdrivna verksamheter skapar nya möjligheter att öka kvalitet, effektivitet och innovation, men ställer samtidigt ökade krav på kompetens, informationshantering, säkerhet och samskapande. Förmågan att omsätta tekniska möjligheter i verksamhetsnytta och värden för hallänningen blir avgörande för Hallands framtida konkurrenskraft och utveckling.

Global utveckling påverkar digital förflyttning

Den globala teknikutvecklingen drivs i allt högre grad av artificiell intelligens, tillgång till data och storskalig digital infrastruktur. AI har gått från att vara ett framtidsområde till att bli en strategisk förmåga som påverkar nästan alla verksamheter. Samtidigt skapar utvecklingen nya beroenden till ett fåtal globala teknikleverantörer och stora dataplattformar. För offentlig sektor innebär detta att frågor om digital suveränitet, datakontroll, cybersäkerhet och leverantörsberoenden får ökad betydelse.

USA och Kina fortsätter att dominera utvecklingen inom AI och digital teknik, medan Europa arbetar för att stärka sin konkurrenskraft genom gemensamma regelverk, digital infrastruktur och satsningar på säker datadelning. För Region Halland innebär detta att den digitala utvecklingen påverkas både av globala innovationer och av europeiska krav på säkerhet, interoperabilitet, transparens och ansvarsfull användning av AI.

Näringslivets kunskapsintensitet

Halland har gynnats av utvecklingen mot en mer tjänstebaserad och kunskapsintensiv ekonomi. Det beror delvis på att länets näringsliv ur ett jämförande perspektiv har en koncentration mot tjänster snarare än traditionell tillverkningsindustri. En annan viktig förklaring till Hallands goda utveckling är att länets norra delar är integrerade i Göteborgsregionens växande arbetsmarknad. Jobbtillväxten i Halland har varit mycket god över tid, vilket vittnar om att företagen i länet har god konkurrenskraft. Men det finns vissa utmaningar som bör uppmärksammas.

Den övergripande utmaningen för näringslivet i Halland är att produktiviteten är låg jämfört med andra regioner. Näringslivets produktivitet är ett slags effektivitetsmått som visar hur stort värdeskapandet är i förhållande till de resurser som läggs in i produktionen.

På längre sikt är produktivitetstillväxt en avgörande förklaring till ekonomisk tillväxt och används därför ofta som indikator på regional konkurrenskraft. Ett vedertaget mått på produktiviteten i en region är bruttoregionprodukten (summan av alla varor och tjänster i en region) i förhållande till antalet sysselsatta. Halland har utifrån detta mått den femte lägsta produktiviteten bland landets regioner. En viktig förklaring till den låga produktiviteten ligger i att Hallands näringsliv har en koncentration mot mindre kunskapsintensiva tjänsteverksamheter, såsom handel, bygg och turism, samtidigt som man har en låg närvaro av mer avancerade verksamheter.

Kunskap är en av de viktigaste insatsvarorna i dagens ekonomi och en hög kunskapsintensitet hos företagen är en viktig förutsättning för att anamma och använda ny teknologi. Lä-

net har idag den sjätte lägsta utbildningsnivån i dagbefolkningen (de personer som har sin arbetsplats i Halland), vilket vittnar om ett näringsliv med ett förhållandevis lågt kunskapsinnehåll. Att höja avanceringsgraden i näringslivet är därför viktigt för att på sikt stärka Hallands konkurrenskraft.

Det ska samtidigt poängteras att det finns fördelar med en branschstruktur likt den som finns i Halland. Mindre avancerade verksamheter har i regel en god jobbskapande förmåga och Halland har trots allt en mycket stark jobbtillväxt över tid. Dessutom kräver många av dessa tjänster inte längre utbildningar, vilket sänker trösklarna in på arbetsmarknaden och bidrar till en hög sysselsättning i länet. Men en risk med en arbetsintensiv ekonomi, likt Hallands, är att all tillgänglig arbetskraft fångas upp i lågproduktiva företag. Det kan i sin tur vara hämmande för näringslivets förmåga till innovationer och förnyelse, vilket minskar länets omställningskapacitet.

En annan utmaning är att Halland, ur ett jämförande perspektiv, har en låg internationaliseringsgrad. Exporten från Halland är låg jämfört med andra regioner, och länet har ett lågt beroende av utländska företag. (33) Detta är något som gynnat Halland i tidigare ekonomiska kriser, då det minskat påverkan från internationella konjunktursvängningar. Samtidigt finns det potential att stärka länets konkurrenskraft genom ökad internationalisering. Det finns exempelvis ett samband mellan internationalisering och ökad produktivitet. Export bidrar även till att bredda den egna marknaden, vilket framför allt är viktigt för mindre geografier med en liten närmarknad, såsom i Hallands inland. Det finns även ett behov av att öka internationaliseringsgraden inom Hallands besöksnäring. Besöksnäringen i Halland är mycket stark, framför allt tack vare många besökare från andra delar av landet. Men det finns potential att öka antalet utländska besökare.

För Hallands norra delar är avsaknaden av kunskapsintensiva och högproduktiva verksamheter nödvändigtvis inte ett stort problem, då det finns god tillgång till den typen av arbetstillfällen i Göteborgsregionen som även genererar skatteintäkter och konsumtion i Halland. Men länets sydligare delar har inte lika god tillgång till högproduktiva verksamheter inom sin funktionella geografi. Det ska även poängteras att även om Halland som helhet har haft en stark tillväxt, så har Hyltes kommun och delvis även Laholms kommun, varit hårt drabbade av nedgången inom varuproducerande näringar, med en i perioder negativ utveckling i arbetstillfällen som följd. (33)

Som tidigare nämnt har Halland ur ett längre perspektiv haft en mycket god jobbtillväxt. Men de senaste åren har tillväxten varit svagare än tidigare. Försvagad köpkraft hos hushållen till följd av inflation och höga räntor, i kombination med svagare befolkningstillväxt, är bidragande orsaker till utvecklingen. Att regionen har en koncentration mot branscher som drivs av inhemsk konsumtionskraft, exempelvis hotell och restaurang, byggverksamhet och handel, är sannolikt en förklaring till att Hallands jobbtillväxt under långa perioder varit svagare än riksgenomsnittet under pågående lågkonjunktur. Därtill har global ekonomisk osäkerhet och försvagade exportmarknader lett till att tillväxten inom tillverkningsindustrin bromsat in. (20) (34)

I takt med att räntor och inflation sjunkit till mer normala nivåer har sysselsättningen ökat i Halland och ligger nu återigen på en nivå som är starkare än riksgenomsnittet. Men det är troligt att Halland framöver inte kommer nå upp i de höga tillväxttal som rått tidigare under stora delar av 2000-talet. Det betyder att företagens förmåga att utvecklas och anpassa sig till nya förutsättningar blir än viktigare för att Halland ska fortsätta vara konkurrenskraftigt.

Ökade förväntningar på datadrivna och AI-stödda verksamheter

Invånare, patienter och medarbetare jämför i allt högre grad offentliga tjänster med de digitala tjänster som erbjuds av ledande privata aktörer. Förväntningarna på tillgänglighet, enkelhet, personanpassning och snabb service ökar därför kontinuerligt.

Samtidigt står offentlig sektor inför ekonomiska utmaningar, kompetensbrist och en demografisk utveckling där behoven ökar snabbare än resurserna. För att möta dessa utmaningar bedöms AI, automatisering och informationsdrivna arbetssätt bli viktiga verktyg för att frigöra tid, minska administration och skapa högre kvalitet i verksamheten. AI kommer inte främst att ersätta människor utan att förstärka medarbetares förmåga att fatta beslut, analysera information och fokusera på uppgifter där mänsklig kompetens skapar störst värde. (35) (36)

Detta ställer krav på att Region Halland utvecklar arbetssätt, styrning och kompetens i samma takt som tekniken utvecklas. Framgång handlar inte enbart om att införa ny teknik utan om att omsätta tekniska möjligheter i verksamhetsnytta genom förändrade arbetssätt, stärkt tillit och ett tydligt fokus på nyttorealisering nyttorealisering som skapar reella värden för regionens invånare.

Från digitalisering till AI- och informationsdriven verksamhet

En strategisk förflyttning som redan har påbörjats är övergången från traditionell digitalisering till informationsdriven verksamhetsutveckling. Den snabba utvecklingen inom artificiell intelligens (AI) förstärker denna omställning ytterligare och förväntas bli en av de mest betydelsefulla förändringskrafterna under det kommande decenniet.

Data och information blir alltmer strategiska tillgångar som kan användas för bättre styrning, effektivare processer, forskning, innovation och mer individanpassade tjänster. AI skapar nya möjligheter att omsätta information till insikter, prognoser, beslutsstöd och automatisering i en omfattning som tidigare inte varit möjlig.

För Region Halland innebär detta att värdet av insamlad information behöver öka genom bättre strukturering, standardisering, kvalitetssäkring och återanvändning av data. Förmågan att säkert dela information mellan verksamheter, vårdgivare, regioner och nationella aktörer blir avgörande för att kunna dra nytta av AI, avancerad analys och framtidens digitala tjänster. Organisationer som lyckas kombinera hög datakvalitet, gemensamma informationsmodeller, effektiv informationsförsörjning och stark integrationsförmåga kommer att ha betydligt bättre förutsättningar att skapa verksamhetsnytta av AI än organisationer som främst fokuserar på själva tekniken.

Utvecklingen väcker grundläggande frågor om vilka risker organisationen är villig att acceptera för att skapa nytta och innovation samt vilka områden som även framöver behöver styras, kontrolleras och kvalitetssäkras av människor. För att AI ska skapa långsiktigt värde krävs en medveten balans mellan innovation, riskhantering, etik, transparens och mänskligt ansvar.

Den kanske viktigaste strategiska frågan framöver är därför inte hur AI kan användas, utan hur Region Halland säkerställer att tekniken utvecklas och används på ett sätt som stödjer verksamhetens mål, värderingar och invånarnas bästa.

Kompetens och förändringsförmåga blir avgörande

Den avgörande utmaningen framåt är sannolikt inte tillgången till teknik, utan organisationers förmåga att omsätta teknikens möjligheter till faktisk verksamhetsnytta och värden för hallänningen. AI och informationsdriven verksamhetsutveckling innebär nya krav på ledarskap, kompetensutveckling, förändringsledning och styrning.

Region Halland behöver därför stärka både den generella AI-kompetensen hos samtliga medarbetare och den specialiserade kompetensen inom data, informationshantering, cybersäkerhet, juridik och verksamhetsutveckling. Samtidigt behöver organisationen utveckla sin förmåga att leda kontinuerlig förändring, där anpassning och lärande blir en naturlig del av verksamheten.

I takt med att AI integreras i allt fler processer kommer förmågan att kombinera mänsklig kompetens med digitala verktyg att bli en avgörande framgångsfaktor för framtidens välfärd.

Ökad nationell och europeisk samverkan och reglering

Den offentliga sektorn förväntas erbjuda tillgängliga, ändamålsenliga och säkra digitala tjänster. Att tjänsterna utformas med helhetssyn och utgår från användarnas behov, snarare än från hur den offentliga sektorn är organiserad, är viktigt för att skapa användarvänliga och effektiva tjänster. Lika viktigt är sömlösa och säkra övergångar mellan tjänster över olika förvaltningsområden och organisationsgränser. Det ska också vara enkelt för invånare och företag att å tillgång till offentliga tjänster, med principen att information bara behöver lämnas en gång och kan delas inom offentlig sektor. (37)

Som beskrivs i avsnitt ”En god och jämlik hälsa ställer krav på jämlika livsvillkor” skapar EU:s förordning om det europeiska hälsodataområdet (EHDS) och den nationella digitala infrastrukturen (NDI) nya möjligheter att använda och dela hälsodata för att förbättra vårdens kvalitet, säkerhet och kontinuitet. EHDS anger de rättsliga och funktionella krav som ska möjliggöra säker delning och användning av hälsodata inom EU, medan NDI utvecklas för att skapa de tekniska och organisatoriska förutsättningarna för att Sverige ska kunna uppfylla dessa krav. Tillsammans utgör EHDS och NDI viktiga möjliggörare för informationsdriven utveckling, där data kan användas mer systematiskt för verksamhetsutveckling, forskning, innovation och kunskapsutveckling. (18).

Samtidigt innebär utvecklingen ökade krav på interoperabilitet, standardisering, informationsstrukturer, vårdinformationssystem och moderna digitala tjänster, samt stärker den nationella och europeiska samverkan.

För region Halland innebär detta att den europisk och nationell infrastrukturen inte längre kan ses som ett komplement, utan som en förutsättning, för att fullt ut kunna nyttja digitaliseringens möjligheter och möta framtidens behov. (38)

För att kunna ta tillvara digitaliseringens möjligheter och möta samhällsutmaningar krävs en utvecklad samverkan som bygger på gemensamma principer, standarder och regelverk för datadelning. Med detta på plats blir delningen säker, enkel och effektiv. På nationell regiongemensam nivå har nya samverkansinitiativ tagits på digitaliserings- och AI-området. Om samverkan och gemensamma initiativ fortsätter att utvecklas skapas bättre förutsättningar för Region Halland och övriga regioner att dra nytta av varandras erfarenheter, lösningar och utvecklingsinsatser.

Referenser

1. (SKR), Sveriges Kommuner och regioner. *Vägval framtid 5.1 - En spaning mot år 2035*. 2025.

2. *MakroNytt 08/2026: Starkare BNP-tillväxt med dämpad skatteunderlagsprognos.* (SKR), Sveriges Kommuner och Regioner. 2026.

3. Regeringen. *Svensk ekonomi fortsätter stärkas.* 2026.

4. (SKR), Sveriges Kommuner och Regioner. *Ekonomirapport maj 2026: Om kommunernas och regionernas ekonomi.* 2026.

5. *Säkerhetspolisen, Säkerhetspolisen 2022/2023.*

6. *Wijk H, et al. Vårdmiljöns betydelse, Studentlitteratur, 2014.*

7. *SMHI, Nationella emissionsdatabasen. .*

8. *SCB: Rekordhög medelålder bland förstagångsföräldrar.*

9. *Hallands demografi 2000-2040 - Historisk utveckling (2000-2025) och framskrivning (2026-2040).* 2026.

10. *Socialstyrelsen: Läkemedelsförsäljning i Sverige – analys och prognos 2026–2029.*

11. *Region Halland, En hållbar och attraktiv region, 2023.*

12. *Region Halland, Så mår vi i Halland – hälsa på lika villkor 2023.*

13. *Folkhälsomyndigheten, Folkhälsan i Sverige – Årsrapport 2023.*

14. *NPO Levnadsvanor (2022). Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling.*

15. *SOU 2021:34. Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga.*

16. *Statistikmyndigheten (SCB), Statistik över hushållens inkomster och skatter.*

17. *Skolverket, Statistik över skolresultat.*

18. Council, The European Parliament. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/327 om det europeiska hälsodataområdet. Document 32025R0327.* 2025.

19. *World Health Organization, Antimicrobial resistance.*

20. *Region Halland, Konjunkturläget i Halland.*

21. *Region Halland, Kompetensförsörjning i Hallands län.*

22. Arbetsmarknadens AI-råd. *Framtidens arbete.* u.o. : AI Sweden, 2026.

23. *Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Hur omformar AI näringslivet och hur kan politiken utvecklas? Stockholm: Tillväxtanalys 2023.*

24. (SKR), Sveriges kommuner och regioner. *Utredningsdirektiv - Konsekvenser av förändringar av arbetstidsregleringen.* 2024.

25. *Arbetslivsstudien 2026.* u.o. : Ungdomens barometer.

26. Microsoft. *The Year the Frontier Firm Is Born - 2025 Work Trend Index Annual Report.* 2025.

27. *Gymnasieantagning 2026.* u.o. : Gymnasieantagning Halland.

28. *Direktiv S2026/00640, Kommittédirektiv Ett utökat och stärkt statligt ansvar för läkemedel och vaccination.*

29. *Socialstyrelsen, Riktvärden för beläggningsgrad och vårdplatser, Stockholm: Socialstyrelsen 2023.*

30. *Regeringsbeslut S2023/00680. Uppdrag att fördela, betala ut och följa upp medel för att öka antalet disponibla vårdplatser.*

31. *Regeringsbeslut S2023/00679. Uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för att minska bristen på vårdplatser inom hälso- och sjukvården.*

32. *SOU 2023:5 Från delar till helhet.*

33. *Region Halland, Näringslivet i Hallands län 2022.*

34. Konjunkturinstitutet. *Uppdatering av konjunkturbilden.* 2025.

35. *Artificiell intelligens – möjligheter och stöd.* u.o. : Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

36. eSam. *Trender som påverkar digitaliseringen av offentlig förvaltning.* u.o. : eSam, 2026.

37. *Mot ett digitalt Sverige 2030 - Delrapportering i regeringsuppdraget om strategiska prioriteringar för digitaliseringspolitiken 2025–2030.* 2024.

38. E-hälsomyndigheten. *Nationell digital infrastruktur för hälsa, vård och omsorg.*

39. *Naturvårdsverket, Klimatet och konsumtionen.*

40. *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Miljöarbetet i regionerna – Öppna jämförelser 2023.*

41. *Cirkulär 25:32, Planeringsförutsättningar för åren 2025–2028, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), 2025.*

42. Regeringskansliet. *Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030.* 2025.

43. Council, The European Parliament. *Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations. Document 32024R1689*. 2024.

RS240868

Region Halland
Box 517, 301 80 Halmstad
regionen@regionhalland.se
regionhalland.se